

Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване. Ефективност на училищата в секторна мрежа Фризьорство и козметика.

Съдържание

1. Уводни думи.....	2
2. Икономически показатели и тенденции	2
3. Секторна мрежа „Фризьорство и козметика“	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността.....	4
Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	5
Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности	5
Управление на училището в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“	9
Училищна среда.....	13
Организацията на учебния процес и оценяването	15
Партньорства и родителско участие	17
Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация	19
Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот	20
Ученици, положили успешно Държавни зрелостни изпити и Държавен изпит по професията	20
Отпаднали ученици	22

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....	23
Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....	24
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарти) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.....	25
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.	26

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции

Секторът се развива стабилно и устойчиво и е малко податлив на икономическия цикъл, поради което икономическата стагнация не му се отразява особено силно, макар че ограничава възможностите за повишаване цената на услугата. Фризьорските и козметичните услуги се характеризират с висока степен на конкуренция и гъвкавост на предлагането, като секторът е доминиран от самонаети и микро предприятия, макар да има и отделни вериги. Ниските първоначални разходи за навлизане в сектора създават висока динамика и бързо развитие.

Фризьорството е включено в обхвата на закона за занаятите, което създаваше известни административни пречки пред навлизането, но те масово не се спазваха и част от тях бяха облекчени. Допълнително облекчение е облагането на самонаетите с годишен патентен данък по Закона за местните данъци и такси (плаща се на четири равни вноски), вместо с данък върху доходите или данък върху печалбите. Патентният данък, обаче, се администрира от общините,

което затруднява събирането на информация за сектора. Перспективите пред сектора са положителни и ще бъдат подпомогнати от постепенното възстановяване на заетостта в средносрочен период, което ще позволи постепенно увеличение на стойността на услугата и нивата на заплащане.

3. Секторна мрежа „Фризьорство и козметика“

Секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ включва едно професионално направление: 1) Фризьорство и козметични услуги. В тази секторна мрежа са включени четири училища за целите на настоящия проект.

Област	Община	Населено място	Име на училището
Варна	Варна	Варна	Професионална гимназия по текстил и моден дизайн
Пловдив	Пловдив	Пловдив	Професионална гимназия по облекло "Ана Май"
Силистра	Силистра	Силистра	Професионална гимназия по лека промишленост "Пенчо Славейков"
София-град	Столична	София	Професионална гимназия по фризьорство и козметика "Княгиня Евдокия"

В гимназиите, включени в проучването в тази секторна мрежа, през 2013 година¹ се обучават 1 140 ученици в специалности в областта на фризьорството и козметиката. В тези гимназии работят 147 учители. Съотношението ученици на един учител е 7,8 – второто най-ниско сред всички включени в изследването 20 секторни мрежи (средно за всички тях – 8,95).

Средният брой на учениците в гимназиите, включени в проучването в тази секторна мрежа, е значително по-нисък от средния за всички секторни мрежи и достига 285 ученици (средно за всички секторни мрежи този брой е 466). Сред 20-те секторни мрежи има само една друга секторна мрежа, която е с по-нисък среден брой ученици в училище. Една от гимназиите в мрежата е с по-малко от 200 ученици.

Около 59% от преподавателите в избраните училища в секторната мрежа са на възраст над 50 г. Това е най-високият дял сред всички 20 секторни мрежи (при среден показател за всички тях – 44%).

¹ справка на Админ Софт за 2013 г.

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на идентифицираните в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование, бяха събрани данни.

Данните за гимназиите, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Училищата, за които са събрани и анализирани по-голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетираните и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Боксплотове илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При боксплотове, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил. Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ в приложените фигури са означени с номер 17. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу²:

² С 0 са означени училищата, за които има налични данни, но не е посочена секторна мрежа

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

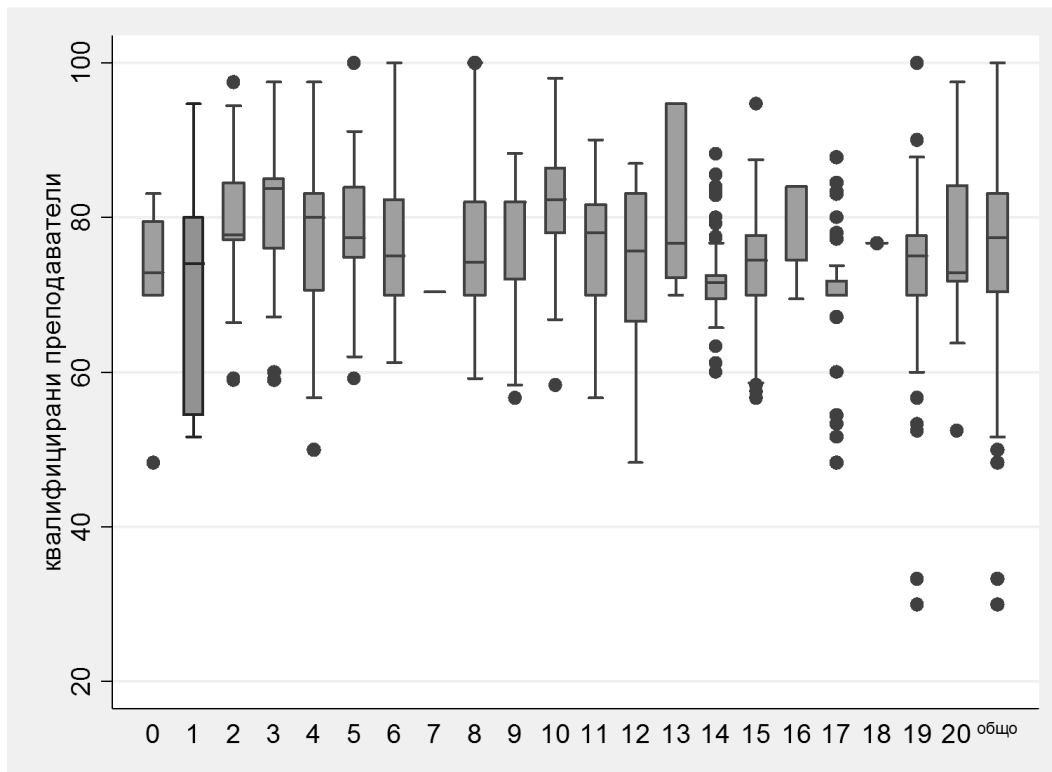
СЕКТОРНА МРЕЖА 1 ИЗКУСТВА
СЕКТОРНА МРЕЖА 2 ТЪРГОВИЯ
СЕКТОРНА МРЕЖА 3 БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 4 АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 5 ЕЛЕКТРОНИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 6 МАШИНОСТРОЕНЕ
СЕКТОРНА МРЕЖА 7 ЕЛЕКТРОТЕХНИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 8 ЕНЕРГЕТИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 9 ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 10 ТРАНСПОРТ
СЕКТОРНА МРЕЖА 11 ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 12 ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 13 ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪКЛО
СЕКТОРНА МРЕЖА 14 СТРОИТЕЛСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 15 СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 16 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
СЕКТОРНА МРЕЖА 17 ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 18 ХОТЕЛИЕРСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 19 РЕСТОРАНТЬОРСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 20 ТУРИЗЪМ И СПОРТ

Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

Това е комплексен индикатор, построен въз основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне 1 курс за обучение в последните 3 години (след 2011 г.).

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ и в професионалното образование като цяло

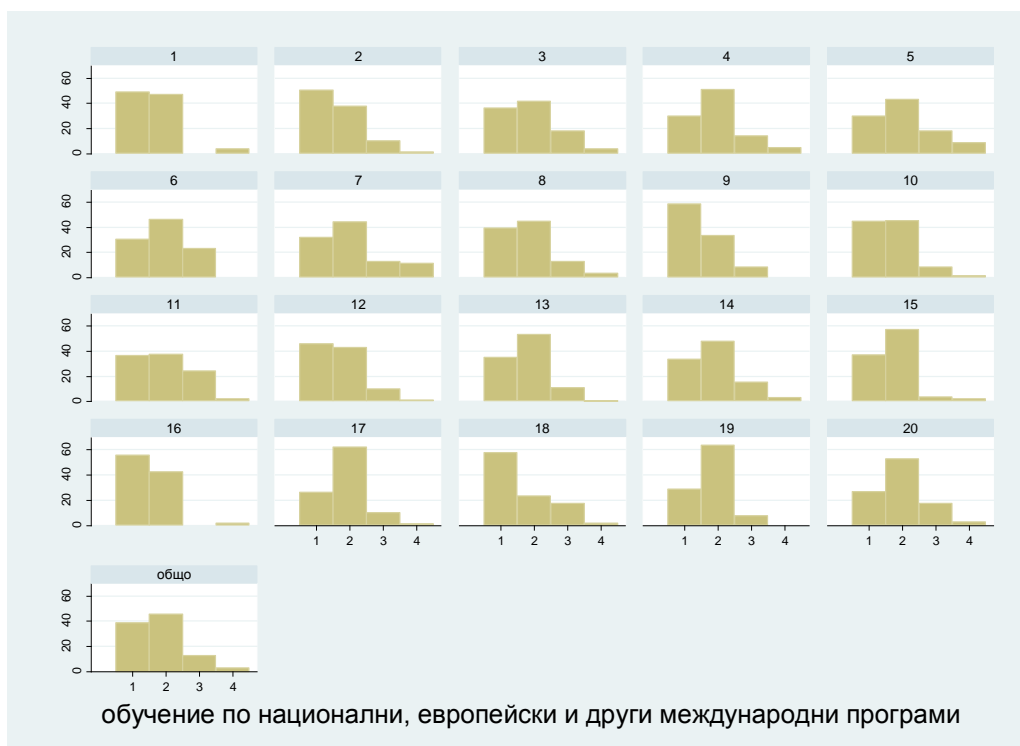
По отношение на дела на квалифицираните преподаватели (Фигура 1) в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ (17) няма хомогенност на стойностите по училища.

В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ около 30% от учителите не са участвали в обучение за повишаване на квалификацията. Учителите са като цяло доволни от обученията, на практика няма такива, които да смятат, че в обученията не е имало почти нищо полезно. В това отношение секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ е подобна на останалите секторни мрежи в средното професионално образование и показва, че според участвалите, обученията са добри и са имали полза от тях (Фигура 2 и Фигура 3).

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

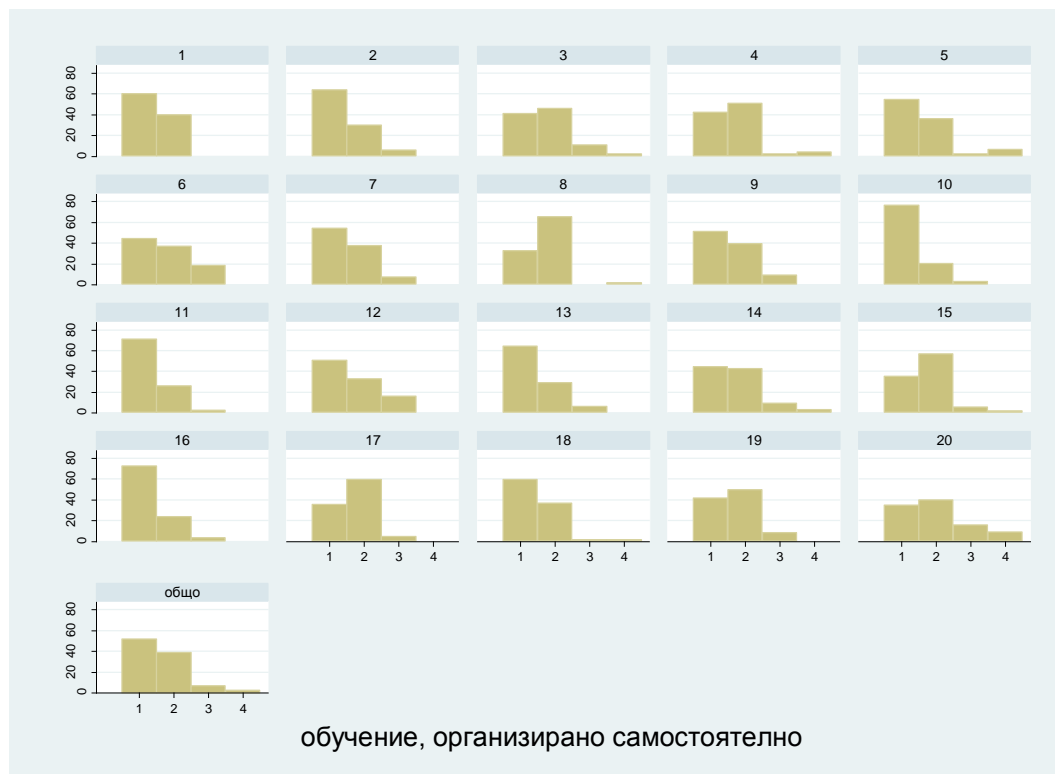

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

65% от учителите в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ са участвали в обучения, организирани от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището. Делът на участвалите в обучения, които са организирани в рамките на национални, европейски или международни програми е идентичен - 64%.

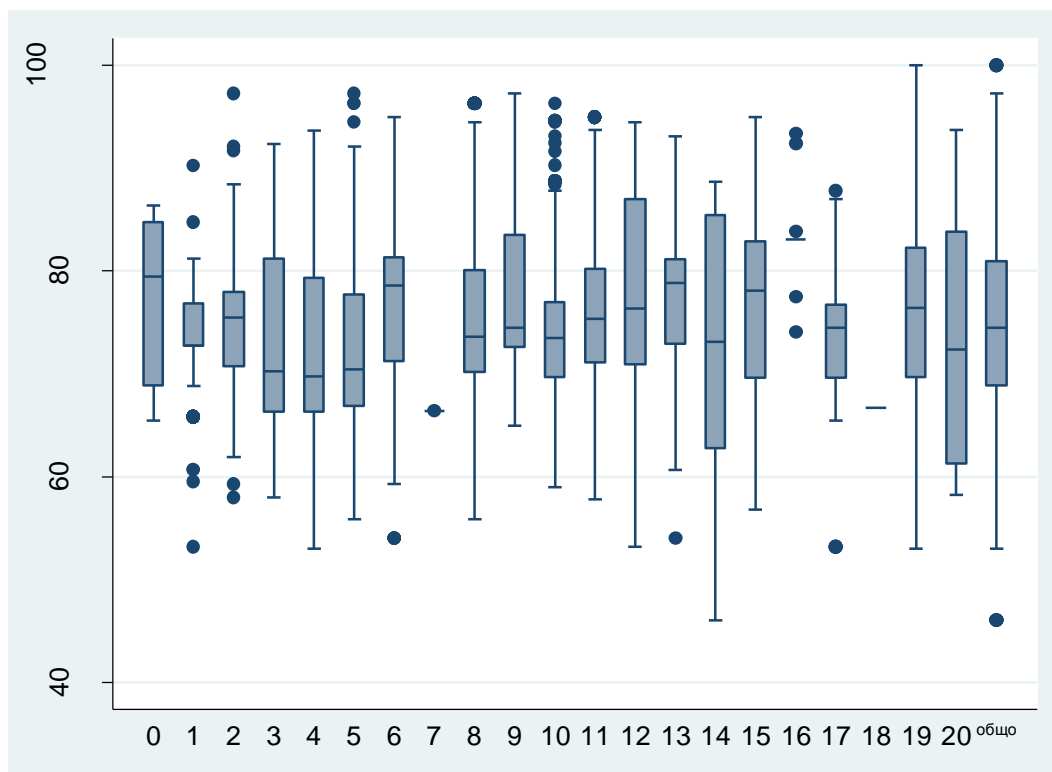
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

Обученията, които учителите са организирали самостоятелно, за да повишат своята квалификация (Фигура 4), са най-редки. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ 54% от учителите не са участвали в такова обучение, но обичайно над 64% не участват в самостоятелно организирани обучения. Тук отново удовлетвореността на учителите от тази самостоятелна форма за повишаване на квалификацията е висока.

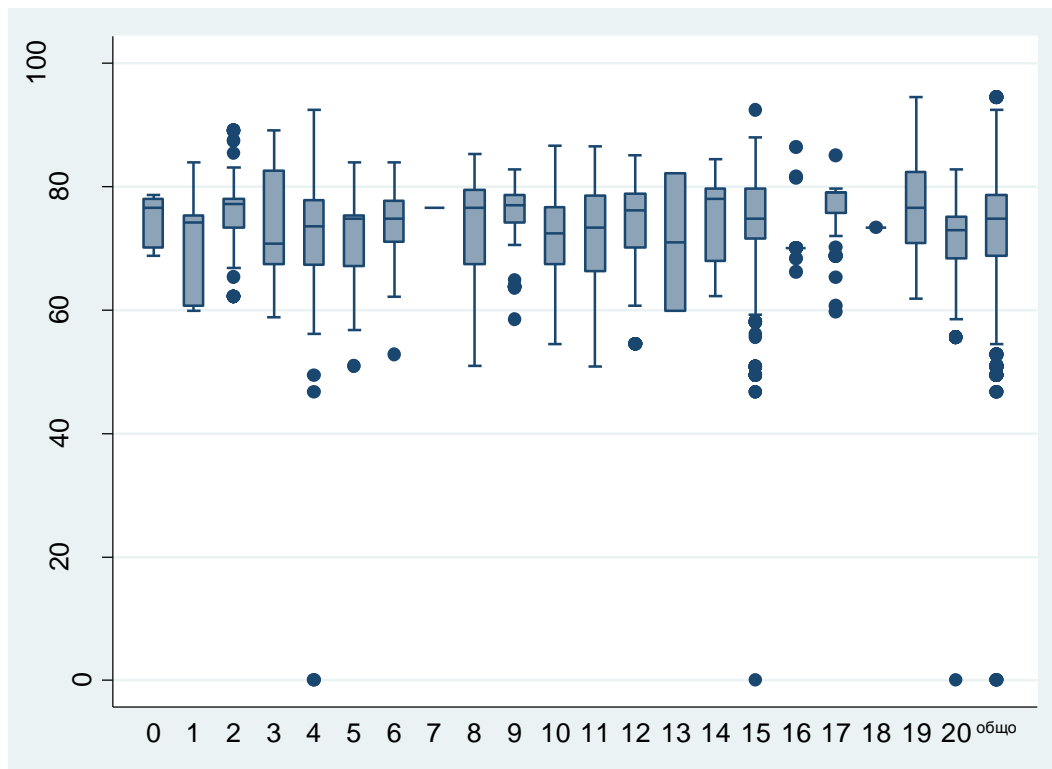
Управление на училището в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

Индикаторът измерва степента на постигнатите резултати в областта на управлението на училището. Оценката на управлението на училището според учениците се формира от отговорите на въпроси, зададени на учениците при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ медианната оценка на практика съвпада с медианата за всички професионални училища – малко над 70 точки от 100 възможни. Оценките на управлението са базирани на мненията на ученици, въпросите към тях се отнасят до достъпа им до информация и практиките на участието им при взимането на решения. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ няма училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. Оценките на учениците от професионалните гимназии в този сектор, включени в проекта на МОН, също са сравнително високи - там границата е между 65 и 73 точки, което е положителна оценка, но все пак секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ не е с едни от най- високите оценки. Това показва, че голяма част учениците в тази секторна мрежа подкрепят училищните ръководства и техните решения, но има и такива с по-умерени оценки.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

Индикаторът е формиран на базата на оценка по скала от 0 до 100 при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от управлението на училището - системата за управление и взимане на решения в училището.

В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ оценката на учителите за системата за управление и взимане на решения в училището и за организацията на работния процес се движи от 60 до 85 точки от 100 възможни. Ако се слезе на ниво професионални гимназии от сектора, участващи в проекта, може да се види, че оценката на учители е много близка до тази на учениците - между 61 и 79 точки. И тук, както при учениците, може да се види, че голяма част учителите в тази секторна мрежа подкрепят училищните ръководства и техните решения, но има и такива с по-умерени оценки.

Практиката училищните ръководства да споделят отговорността по управлението на училищата с учителите става все по-популярна в съвременното образование, особено в страните, които имат развита местна демокрация и предоставят голяма автономия на училищата си. Някои изследователи дори считат, че така нареченото разпределено лидерство е най-добрият начин на управление в пост модерния свят и особено в „учещите организации“, каквито трябва да бъдат училищата.

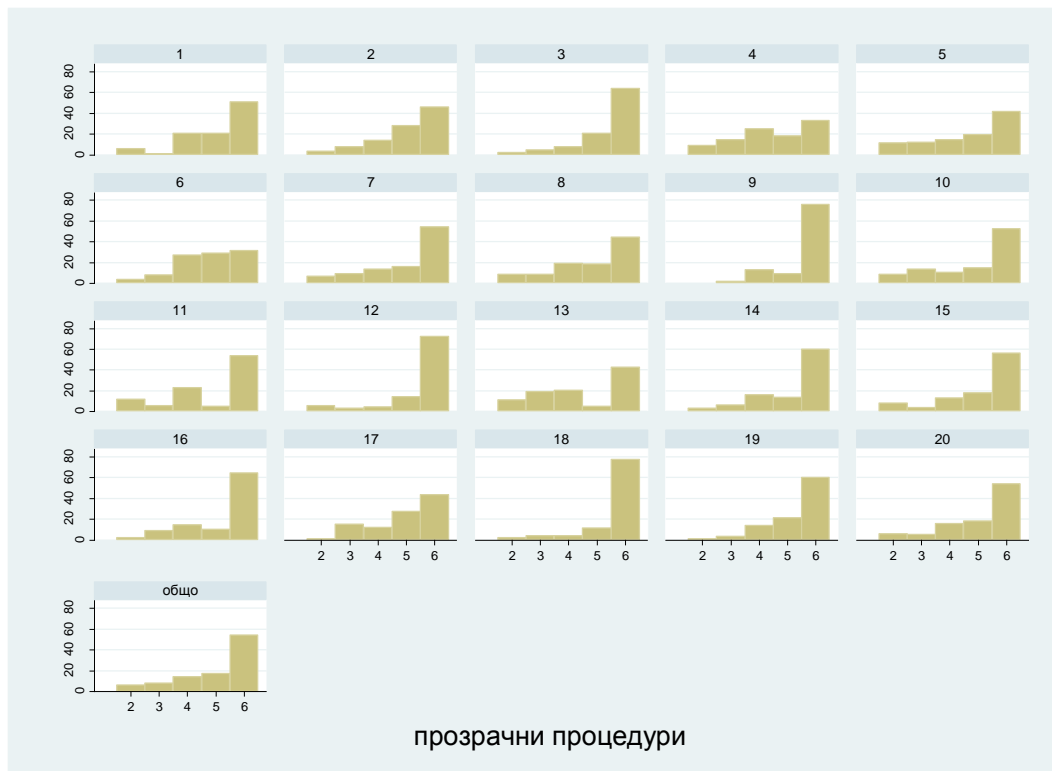
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

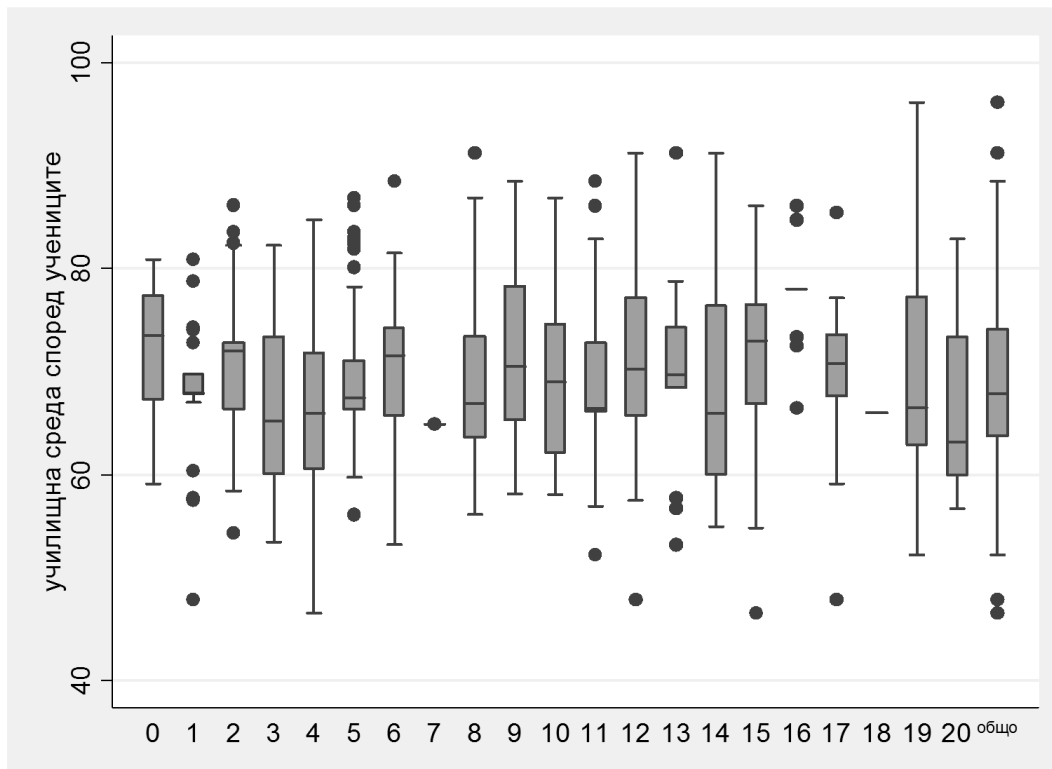
Скалата на оценките от отрицателна към положителна нараства от ляво на дясно, а нулевата стойност отбелязва неотговорилите (таблица 7). На таблицата се вижда цялостната картина при професионалното образование в България. Според 55% от учителите в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“, които са включени в проекта, училищното ръководство се допитва до тях при взимането на повечето управленски решения.

Относно наличието на ясни и прозрачни процедури за взимане на управленски решения, които ръководството спазва, процентът нараства до 71%. Тоест при секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ има ясни и прозрачни процедури при взимане на управленски решения, но ръководството не винаги се допитва до учителите.

Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

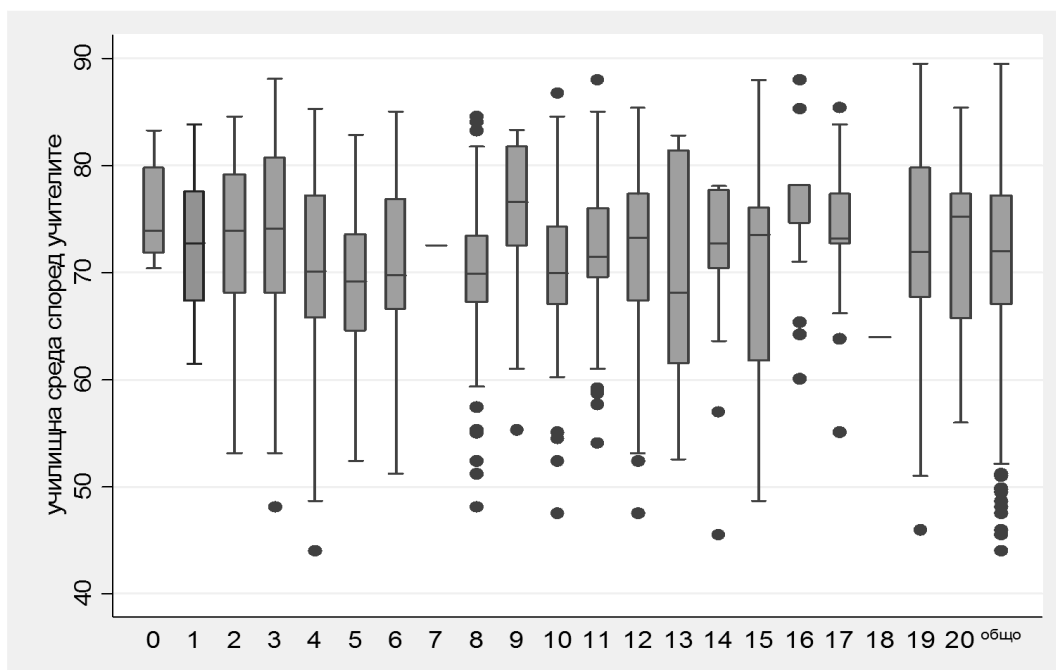
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

Училищна среда

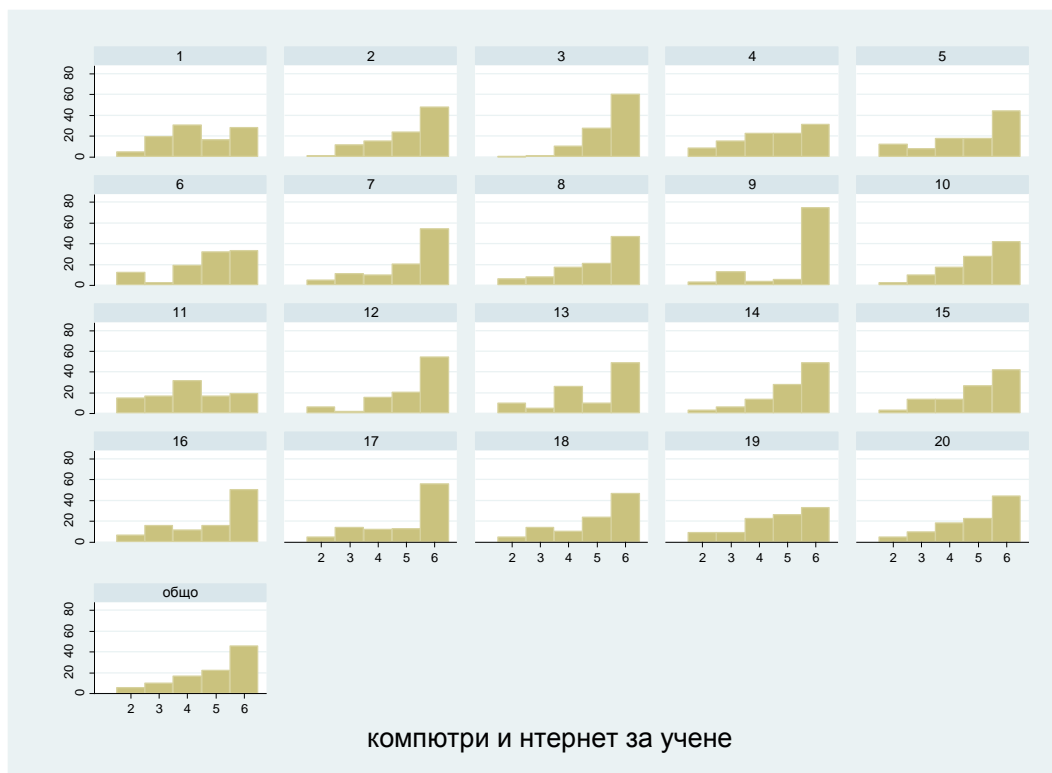
Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на въпроси при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, засягащи материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището. Медианната оценка, формирана на база мненията на учениците в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“, е около 70 точки. Между отделните гимназии, включени в проекта, няма съществени разлики, оценките се движат в границите между 59 и 68 точки.

Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

Оценката на училищната среда, базирана на отговорите на учителите от секторна мрежа „Фризьорство и козметика“, е сравнима с медианата за всички професионални гимназии - над 70 точки. Между отделните гимназии, включени в проекта, няма съществени разлики. Оценките по професионалните гимназии, причислени към секторната мрежа за проекта, са идентични - между 73 и 77 точки.

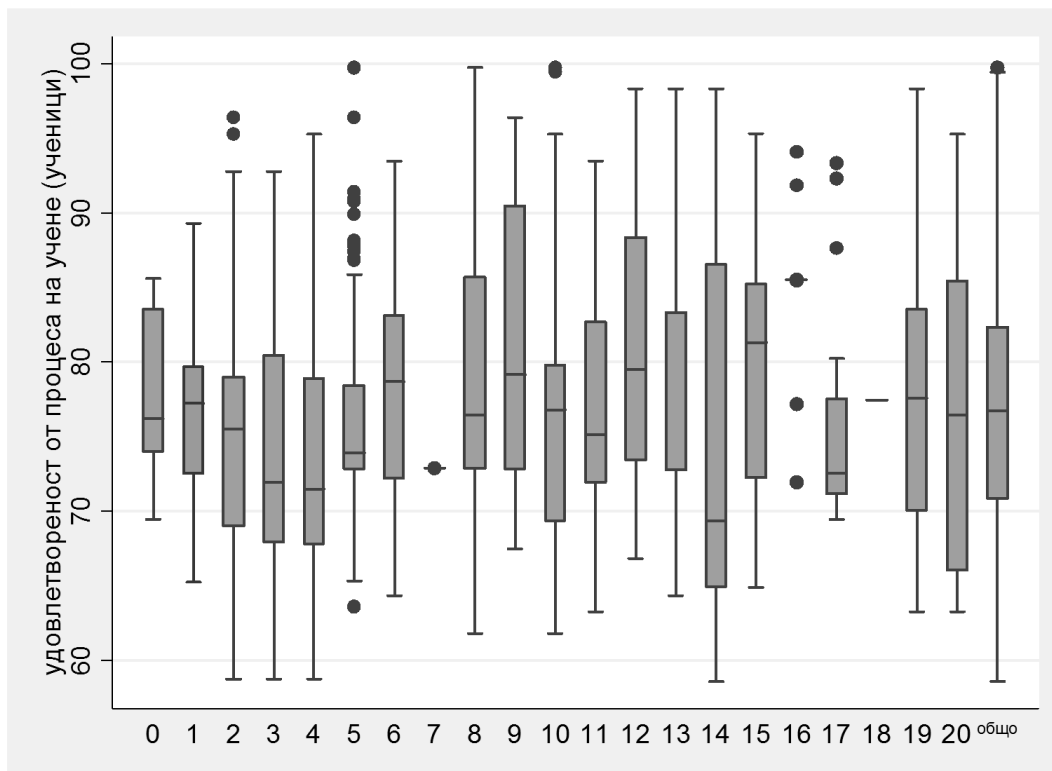
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

Възможността за използване на съвременна компютърна техника и интернет в часовете е един от компонентите на индикатор училищна среда (Фигура 11). Скалата е с нарастващи положителни оценки от ляво на дясно. Става ясно, че учителите от тази секторна мрежа са много доволни от осигуреността и възможността за работа с компютри и информационни технологии, за разлика от други секторни мрежи, където това не е така. На този факт трябва да се обърне внимание, тъй като компютрите са станали част от професионалното оборудване във всички сфери и са нужни при практикуването на повечето професии.

Организацията на учебния процес и оценяването

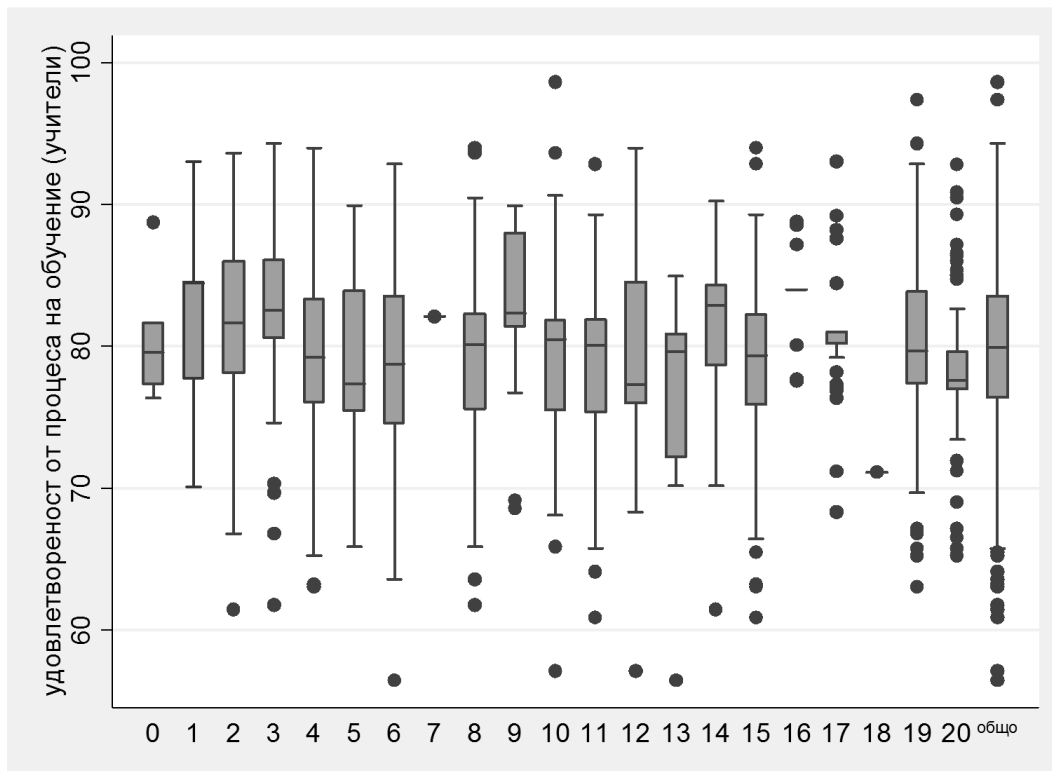
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

Индикаторите се базират на оценка по скала от 0 до 100 при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред ученици и учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на учене при учениците от секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ е 73 точки от 100 възможни, което е по-ниско от медианата за цялото професионално образование. Точките за професионалните гимназии, причислени към секторната мрежа за проекта, са в границата между 69 и 77 точки.

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

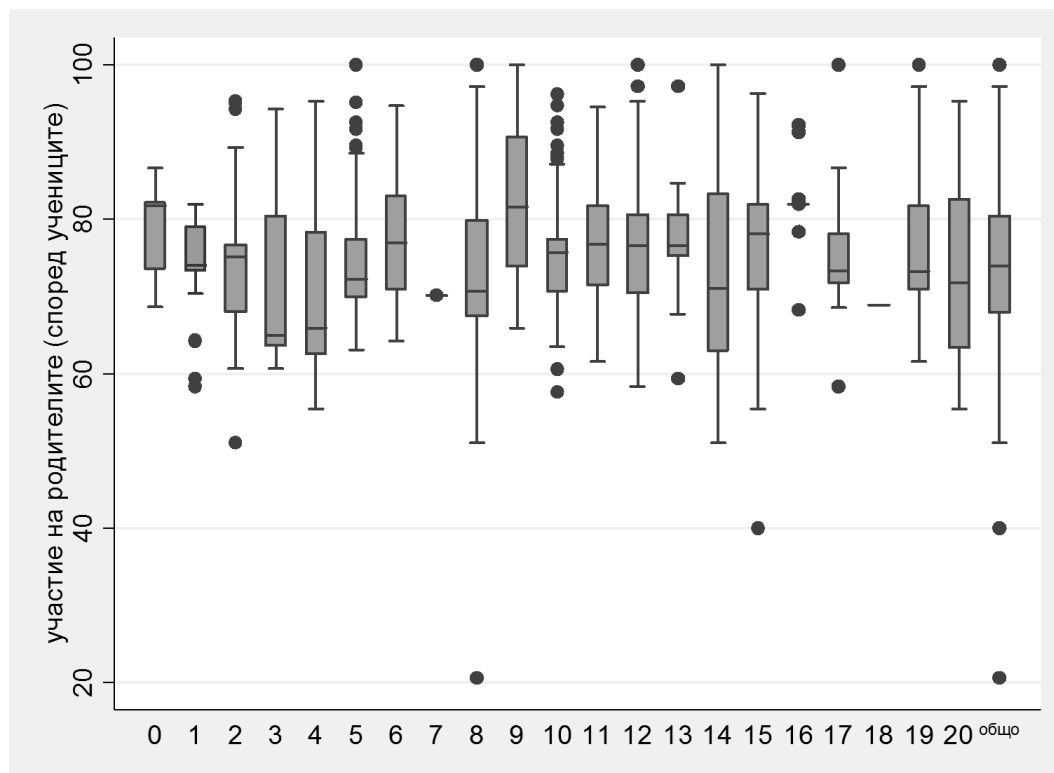

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите от секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ се движи в границата между 68 и 93 точки (Фигура 13). Разсейването на оценките, дадени от учителите по училища, е подобно на това в останалите секторни мрежи - разстоянието между 10-тия и 90-тия перцентил е в рамките на 25 точки. Учителите в изследваните училища в проекта на МОН са дали високи оценки по този критерий - в границата от 77 до 84. Тези оценки показват приблизително еднаква удовлетвореност на учителския екип в изследваните училища.

Партньорства и родителско участие

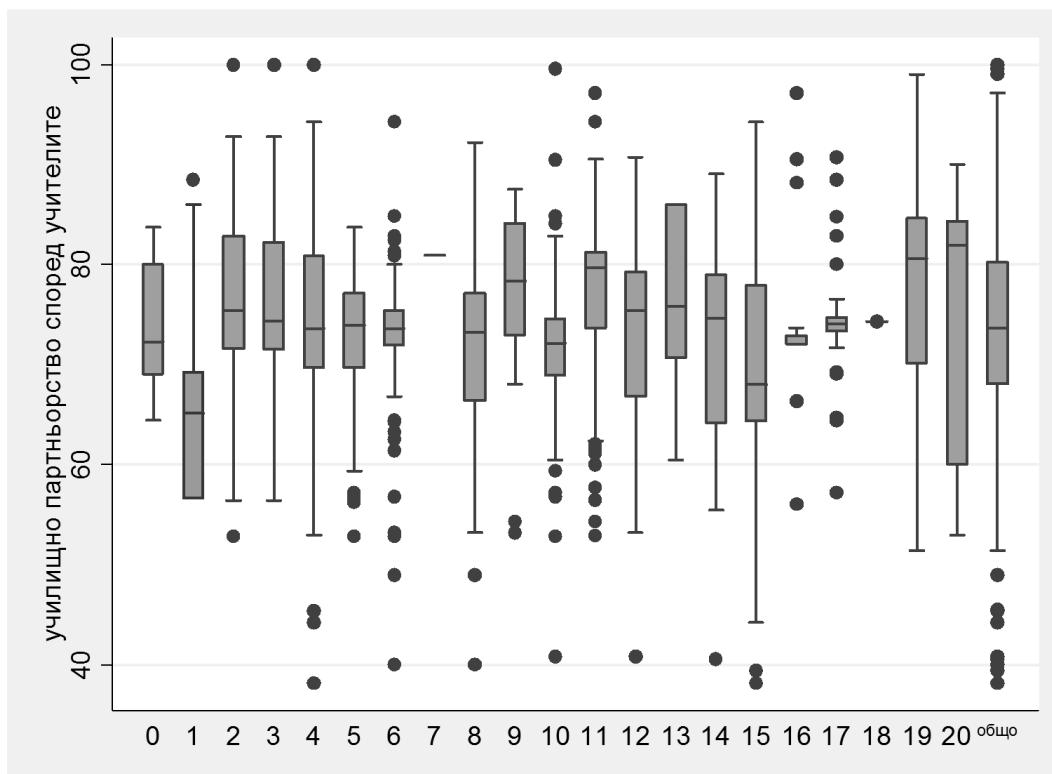
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. партньорството между училището, родители на ученици и работодатели.

Според учениците от секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ участието на родителите може да бъде оценено на около 72 точки при максимум 100 точки (Фигура 14). Разсейването на данните на училищата, включени в проекта на МОН, е малко, което означава, че вероятно по отношение на ангажирането на родителите в училищния живот практиките на училищата в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ си приличат. Оценките им са сравнително високи - между 69 и 74 точки.

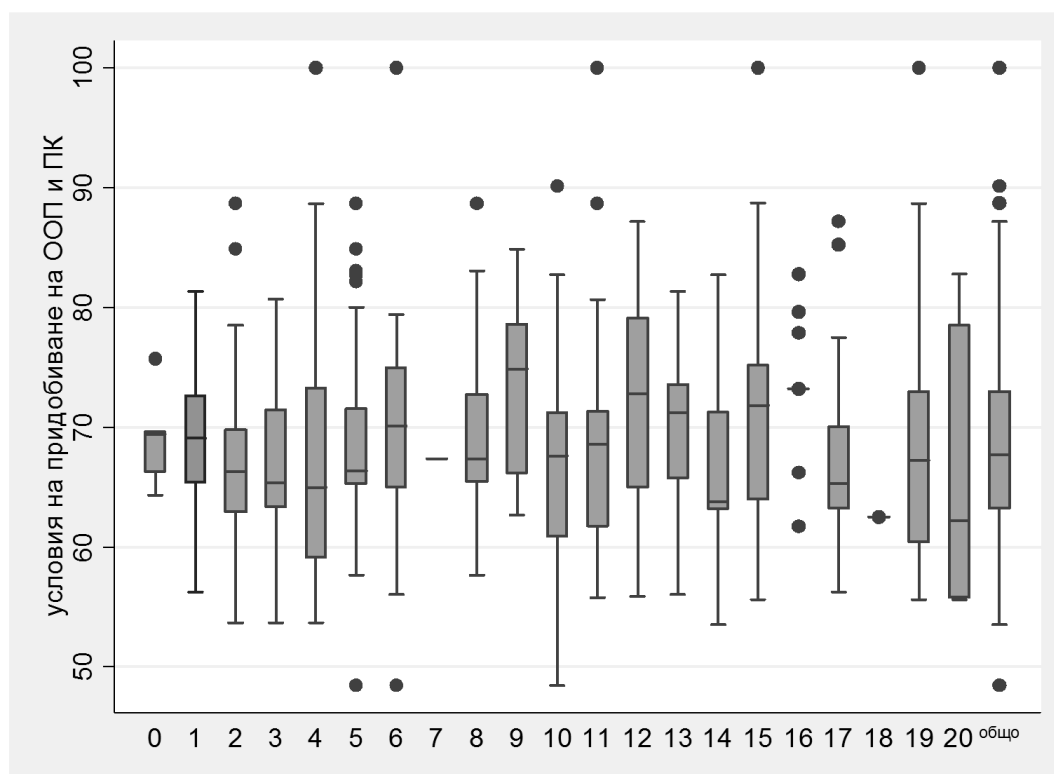
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ няма хомогенност на оценките от страна на учителите за степента на развитие на партньорски отношения между училището от една страна и родителите, висшите училища и бизнеса от друга (Фигура 15). За професионалните гимназии, включени в проекта на МОН, оценките се движат от 64 до 74 точки. Няма училища от проекта на МОН, причислени към тази секторна мрежа, които да са с екстремно високи или екстремно ниски оценки. Относно партньорството с родителите и други организации, в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ трябва да се обърне повече внимание и да се направят промени. Прегледът на данните показва, че по-ниските оценки от учителите са основани на усещането за ниска ефективност на училищното настоятелство, докато отношенията с бизнеса, например при организиране на стажове и други съвместни инициативи, са оценени позитивно.

Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка, базирана на данни от анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, дадена от учениците за удовлетвореността им от придобиваната общообразователна и професионална подготовка.

Степента на удовлетвореност от условията за придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация на учениците от секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ е 66 точки от 100 възможни, тя е една от сравнително ниските медианни оценки, под медианата за цялото професионално образование.

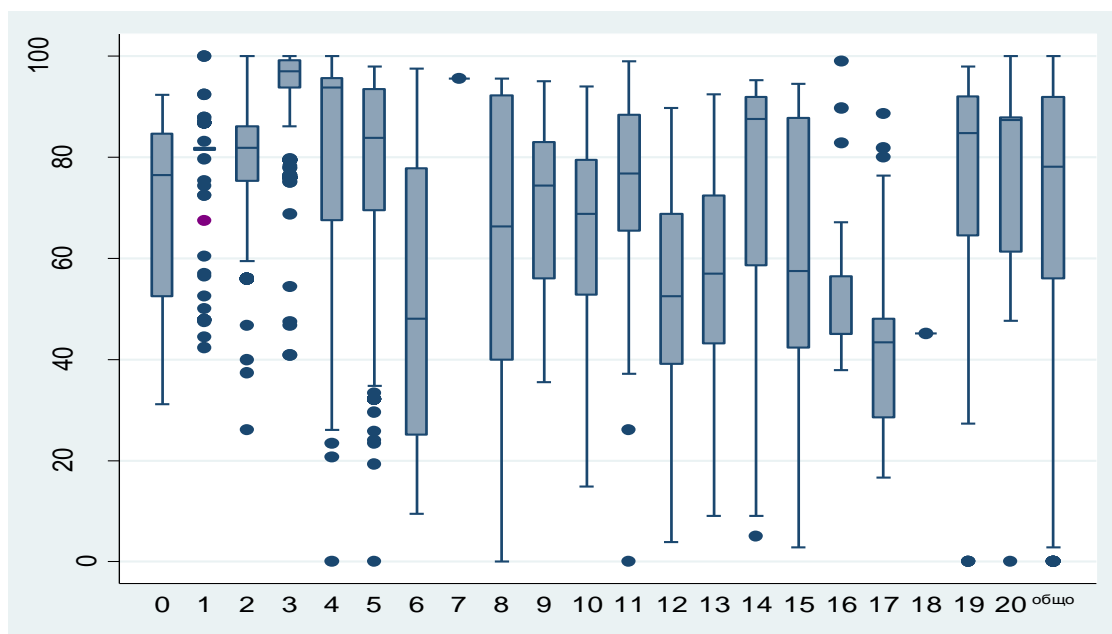
На фона на дадените оценки в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ училищата, които участват в проекта, са получили оценка между 63 и 69 точки. Те са около средната за цялото професионално образование. Секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ се нарежда в групата на училищата, където според учениците трябва да се подобри общообразователната и професионалната подготовка.

Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот

Тази група индикатори се базира на обективни данни за дела на учениците, които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите и дела на продължилите в следваща степен на образование, субективни индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представители на бизнеса. Тези индикатори са ключови за анализа на ефективността на училищата в професионалното образование.

Ученици, положили успешно Държавни зрелостни изпити и Държавен изпит по професията

Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно Държавни зрелостни изпити

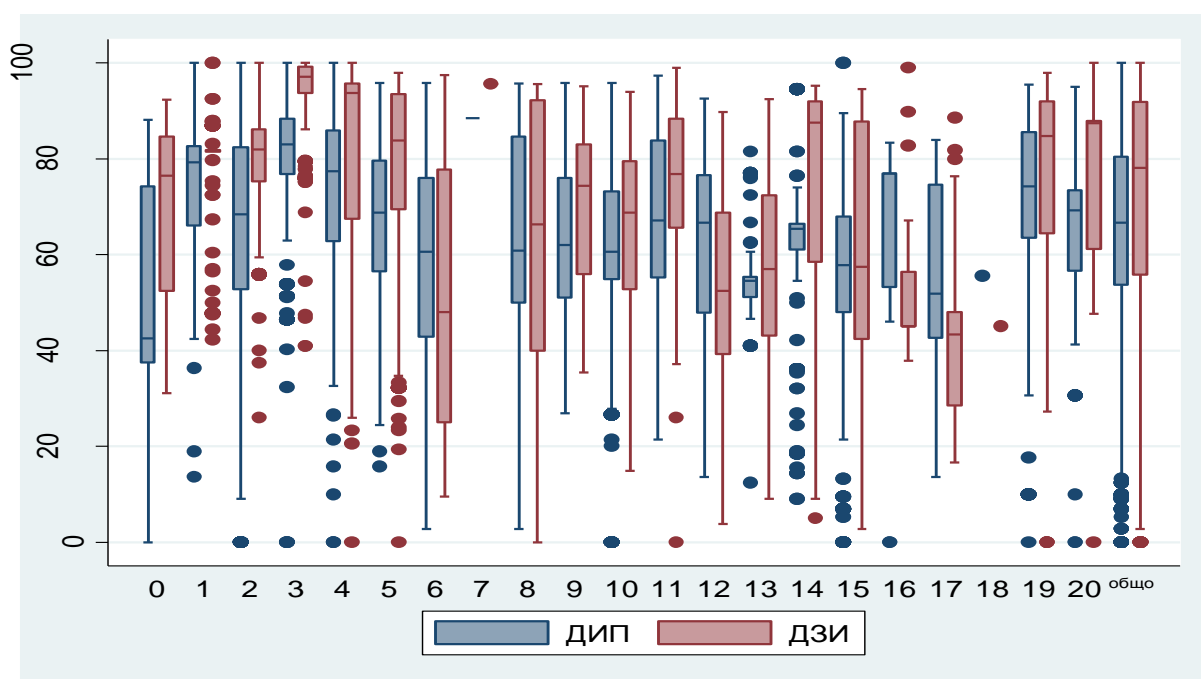
Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включват данни за ДЗИ за учебна година 2013/2014 (м. май) и данни за ДИП към юни 2014 г.

Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва % ученици от записаните в 12 клас, положили успешно двата изисквани по закон зрелостни изпита – по Български език и литература и по втори избираем от учениците предмет. В дела на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити, има съществени разлики между секторните мрежи, а също и между училищата в рамките на не малко от секторните мрежи.

В секторната мрежа, обаче, има и училища, в които под 50% не успяват да положат успешно зрелостните изпити. Очевидно по този индикатор анализът трябва да бъде направен училище по училище.

Вниманието би следвало да бъде насочено към гимназиите, които са включени в проекта на МОН. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ има две училища, които са с притеснително нисък процент на успеваемост - 42% и 48%. Другите две училища са с висока успеваемост - 76% и 82%. При ДИП успеваемостта в три от училищата е близка - от 56% до 75%. Само четвъртото училища е с по- нисък процент на успеваемост- 36%.

Фигура 18. Дял на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията

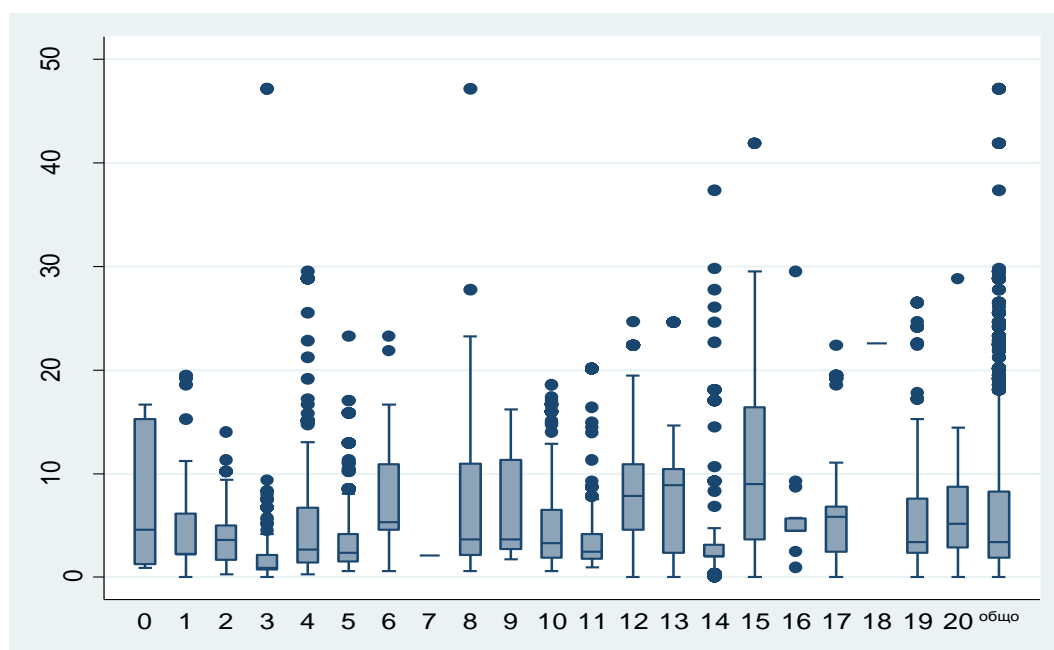
Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включват данни за ДЗИ за учебна година 2013/2014 (м. май) и данни за ДИП към юни 2014 г.

В левия сектор на колона 17 (Фигура 18) в синьо са представени данните за Държавния изпит по професията, а непосредствено до тях в десния сектор и с червен контур са данните за Държавните зрелостни изпити за секторна мрежа „Фризьорство и козметика“. Фигурата показва, че в секторната мрежа „Фризьорство и козметика“ дела на учениците, успешно положили Държавния изпит по професията, е малко по-висок от дела на положилите успешно Държавните зрелостни изпити. Това показва, че като цяло учениците от тази секторна мрежа смятат да упражняват изучаваната професия. Оценките от Държавния зрелостен изпит по български език са малко по-високи от оценките по Държавен зрелостен изпит по избираем предмет.

При наблюдаваните професионалните гимназии се вижда, че те имат изключително нисък процент - от 9% до 26% ученици продължили обучението си във висше училище. Това говори, че голяма част от учениците от тази секторна мрежа започват да работят след завършването на професионалната гимназия.

Отпаднали ученици

Фигура 19. Дял на отпадналите ученици

Данните за изчисляване на индикатора са на базата на данни от Информационната система на образованието. Информацията е за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013), и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи (Фигура 20) има значими разлики. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ (колона 17) има училища, които показват екстремно високи нива на отпадане (черните точки в горната част на колоната). Три от училищата в проекта са в ниските нива на отпадане – от 2% до 6%, но има и едно с високо ниво на отпадане - стойността е 19%. Интересно би било да проследим и останалите показатели за училището с най-високо ниво на отпадане в тази секторна мрежа (в цветните полета са означени субективните индикатори, базирани на социологическите проучвания сред учители и ученици в това училище):

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

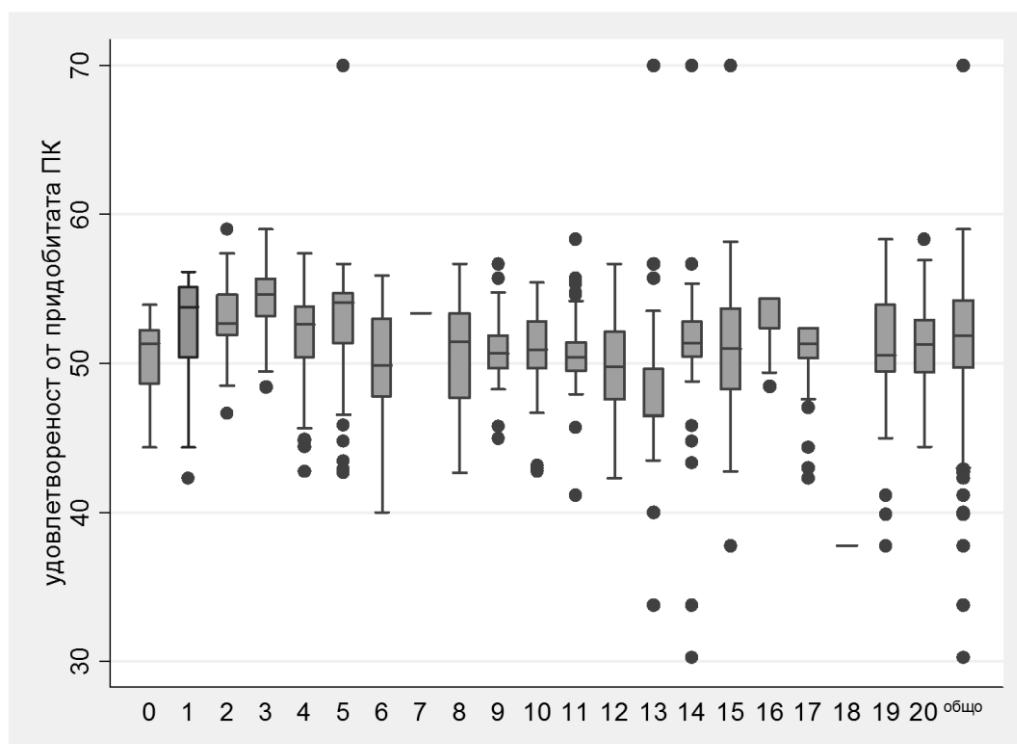

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

1.10б Училищен мениджмънт - оценка на ученици	69,02044678	и
1.10в Училищен мениджмънт - оценка на учители	75,77558136	и
1.11б Училищна среда - ученици	68,39323425	и
1.11в Училищна среда - учители	73,14814758	и
1.12б Обучение и учене - ученици	71,78654448	и
1.12в Обучение и учене - учители	80,36144257	и
1.13б Училищно партньорство - ученици	71,012146	и
1.13в Училищно партньорство - учители	73,23943329	и
1.14 Удовлетвореност учащи	65,25252533	и
3.1б Държавен изпит по професията	36,36363602	
1.6 Квалифицирани преподаватели по професии и специалности в училището	51,66666794	и
3.1а Държавен зрелостен изпит	42,30769348	
3.2 Дял отпаднали	19,47368431	
3.3 Дял продължили обучението си	9,090909004	
3.7 Удовлетвореност от придобиваната квалификация	50,34782791	и

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към училището, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Като цяло за системата на професионалното образование може да се каже, че удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация (Фигура 20) не е много висока, а сред училищата има такива с много ниски показатели за удовлетвореност.

Удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ (колона 17) се доближава до останалите секторни мрежи. Като цяло за секторната мрежа няма училища с екстремно високи, но има екстремно ниски оценки. Ниските оценки показват високо ниво на неудовлетвореност и усещане за ниска приложимост на знанията и уменията, придобити в рамките на обучението. Училищата, участващи в проекта, не са сред екстремните оценки, те получават оценка близка до средната в диапазона 50-52 точки. Така на фона на по-високите субективни оценки за училищата, средата, учителите и ученето и оценяването, които учениците дават, усещането им за лична полза и добавена стойност от придобиваното образование е умерена.

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Оценката на работодателите за степента, в която новозавършилите професионално образование са готови да започнат работа по специалността, се базира на анализ на отговорите от провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред работодатели за удовлетвореността от знанията и уменията на завършилите.

От секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ в извадката са попаднали малък брой работодатели - 18. Това се дължи отчасти и на структурата на сектора в икономиката.

Данните за секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ показват, че 61% от анкетираните работодатели, които наемат хора от професионалните гимназии, смятат, че завършилите професионални училища „покриват изискванията за изпълнение на задачите си, но се нуждаят от допълнително наставничество на работното място“ - реалистичното очакване, което като минимум би трябвало да имаме към професионалното образование. А 39% от анкетираните работодатели смятат, че „покриват изискванията за изпълнение на задачите си, но се нуждаят от допълнително наставничество“. В тази секторна мрежа няма работодатели, които заявяват, че завършилите професионална гимназия „покриват всички изисквания за изпълнение на

задачите си и нямат нужда от допълнителни обучения или наставничество“, както и няма работодатели, които да смятат, че завършилите професионална гимназия „не покриват дори минималните изисквания“.

При тези нива на удовлетвореност на работодателите партньорството им с професионалните гимназии в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ е фокусирано върху дейности в посока осигуряване на работна ръка. В секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ само 56% от анкетираните работодатели заявяват, че наемат служители със средно професионално образование, само 33% информират гимназиите за свободни работни места и 44% от работодатели заявяват, че предлагат работа на изявени ученици, които вече са завършили средно професионално образование. Делът намалява още при наемане на ученици над 16 г., които все още се обучават - 28%.

Малък дял работодатели се ангажират и с предоставяне на финансова подкрепа или предоставяне на оборудване - около 28%, едва 17% осигуряват възможност на учителите да наблюдават или участват в работата на фирмата, малък е процентът - 11%, при осигуряване стипендии за изявени ученици. Най-голяма част от анкетираните осигуряват база за стаж и/или учебни практики, а 39% заявяват, че мнението им е било търсено при изготвянето на учебните програми.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарты) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализираните единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Фризьорство и козметика“ и в професионалното образование като цяло.....	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	7
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	8
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	9
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	10
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	11
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи	12
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	12
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	13
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	14
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици).....	15
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	16
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	17

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите	18
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	19
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно Държавни зрелостни изпити	20
Фигура 18. Дял на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията	21
Фигура 19. Дял на отпадналите ученици	22
Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	23